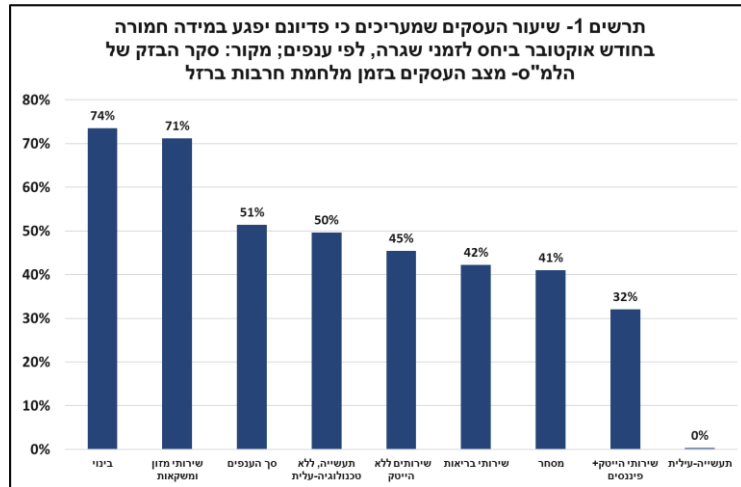

01/11/2023

השבוע במאקרו

סקר (בזק) מצב העסקים של הלמ"ס מצביע על פגיעה חמורה בפדיון בעיקר בצפון ובדרום, ובענפים: בינוי ומזון ומשקאות

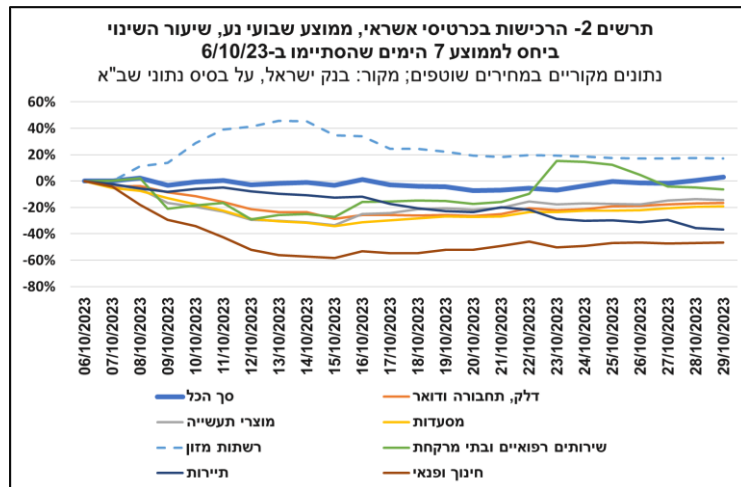

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) ערכה סקר בזק לבחינת מצב העסקים ברקע מלחמת "חרבות ברזל", המשקף את דיווחי מנהלי החברות במגוון ענפים במשק, בנוגע למצב התעסוקה והפגיעה בפעילות החברה, במהלך השבוע השלישי למלחמה.

ממצאי הסקר מצביעים על צמצום משמעותי בתעסוקה במחוז הדרום. כ-60% מהעסקים שבדרום מצביעים על כך שהיקף העובדים הפעילים בעסקיהם מגיע לכל היותר ל-20% מהיקף התעסוקה בשגרה, זאת לעומת כ-37% מהעסקים בכל הארץ. בחינה דומה, בפילוח לפי ענפים, מעלה כי ענף הבינוי ספג את הפגיעה המשמעותית ביותר בתעסוקה, כאשר כ-62% מהעסקים בענף מצביעים על כך שהיקף העובדים בעסקיהם מגיע לכל היותר ל-20% מהתעסוקה הרגילה, זאת בהשוואה ל-45% בענף שירותי מזון ומשקאות, 41% בתעשייה (ללא עלית), 27% בענף

המסחר, ו-4% בלבד בענף שירותי הייטק ושירותים פיננסיים. כמו כן, מנתוני הסקר עולה כי הענפים שהושפעו במידה הרבה ביותר מגיוס המילואים הנרחב הינם: ענף שירותי הייטק ושירותים פיננסיים (שיעור העסקים בענף שבהם היקף המגויסים גבוה מ-21% עומד על 20%), ענף השירותים ללא הייטק (15%), ענף המסחר (13%) וענף שירותי בריאות (13%).

לפי הסקר, כ-51% מהעסקים שהשתתפו בו, העריכו כי בחודש אוקטובר תחול פגיעה חמורה בהכנסותיהם (דהיינו ירידה של מעל 50% בהכנסות), כאשר במחוז דרום (66%) ובמחוז בצפון (64%) שיעור גבוה יותר של עסקים העריכו כי יחוו פגיעה חמורה בהכנסות. בענף הבינוי (74% מהעסקים) ובענף שירותי מזון ומשקאות (71%) העריכו מרבית העסקים כי תחול פגיעה חמורה בהכנסותיהם בחודש אוקטובר, ואילו בענף תעשייה עלית שיעור העסקים אשר העריכו כי יספגו פגיעה חמורה בהכנסות היה נמוך מ-1%, וגם בענפים שירותי הייטק ושירותים פיננסיים (32%), והמסחר (41%), שיעור העסקים שחוזים פגיעה חמורה היה נמוך יחסית (ראה/י תרשים 1).

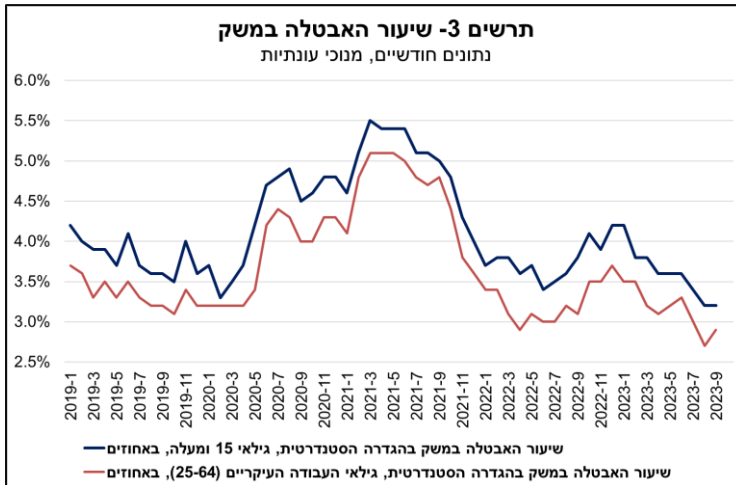

העדכון השבועי של נתוני הרכישות בכרטיסי אשראי (נתונים מקוריים, במחירים שוטפים, במונחי ממוצע שבועי נע) שמפרסם בנק ישראל, מעלה כי בימים הראשונים שחלפו מאז החלה המלחמה סך הרכישות בכרטיסי אשראי נחלש בשיעור חד ספרתי, ביחס לשבוע שהסתיים ב-6.10.23 (ערב המלחמה), אם כי בנתוני הקצה ניתן לזהות חזרה לאותה רמת רכישות שנרשמה ערב המלחמה (ראה/י תרשים 2).

יחד עם זאת, השונות בין קטגוריות הצריכה גבוהה, כך שלצד היקף רכישות גבוה יחסית ברשתות המזון, הרכישות באשראי בתחום החינוך והפנאי כיום נמוכות בכמעט 50% ביחס לרמתם ערב המלחמה, והרכישות בתחום התיירות (טיסות, מלונות וכו'), נמוכות בכ-40% ואף מוסיפות לרדת בחלוף הימים. כמו כן, בימים האחרונים נבלמה הירידה החדה שנרשמה בימי המלחמה הראשונים ברכישות באשראי בתחומים: מוצרי תעשייה (ריהוט, הלבשה והנעלה, ומוצרי חשמל), דלק, דואר ותחבורה ומסעדות, כך שרמתם כיום נותרה נמוכה בכ-20% ביחס לערב המלחמה. היקף הרכישות בכרטיסי אשראי בענפים שצוינו צפוי להישאר נמוך יחסית, לפחות בזמן המלחמה.

שיעור האבטלה ערב המלחמה היה נמוך מאוד בהשוואה היסטורית

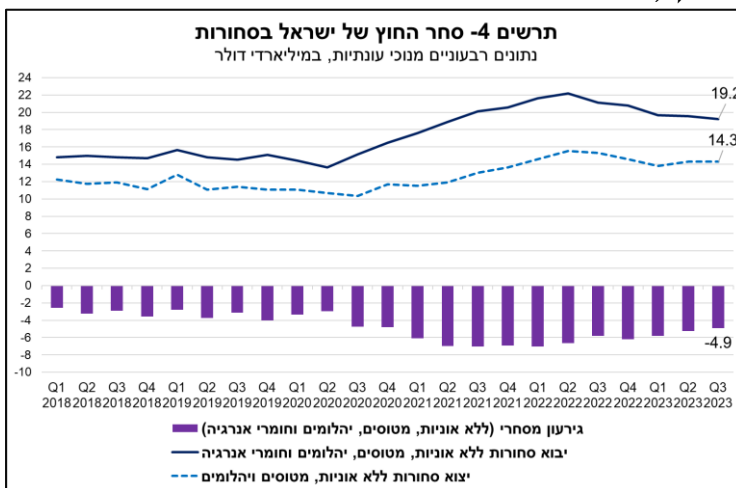
שיעור האבטלה (בגילאי 15 ומעלה, נתונים מנוכי עונתיות) בהגדרתו הסטנדרטית, שכוללת את היקף הבלתי מועסקים בלבד, נותר בחודש ספטמבר באותה הרמה, והתייצב על שיעור של 3.2% (ראה/י תרשים 3). מדובר בשיעור האבטלה הנמוך ביותר שנרשם מאז תחילת סקר כוח האדם הנוכחי (ינואר 2012), כך על-פי נתוני הלמ"ס. בדומה לכך, גם שיעור האבטלה בגילאי העבודה העיקריים (25-64) מצוי ברמה נמוכה בהשוואה היסטורית, הגם שעלה ל-2.9% בחודש ספטמבר (2.7% בחודש אוגוסט).

רמת האבטלה הנמוכה מאוד מהווה נקודת פתיחה חיובית, לנוכח ההשפעות השליליות הצפויות לנבוע ממלחמת "חרבות ברזל", ומשקפת יכולת ספיגה טובה יחסית מצד משקי הבית. תכנית התמיכה בעסקים של משרד האוצר התעדכנה מספר פעמים בשבועות האחרונים וטרם אושרה סופית. על רקע זה, ולנוכח אי הודאות הגבוהה, והירידה המשמעותית ברכישות בכרטיסי אשראי בקטגוריות נבחרות, מאז החלה המלחמה, הודיעו מספר חברות, המעסיקות היקף גבוה של עובדים, על הוצאה של שיעור ניכר מעובדיהן לחל"ת. נוסף על כך, הגיוס הנרחב של כוחות המילואים, אשר על פי הערכתנו משתווה בהיקפו לכל הפחות לכ-7% מכוח העבודה, גם אם לא יתבטא בשיעור האבטלה, צפוי להכביד על הפעילות של ענפים רבים, וגם על הביקוש הכולל.

להערכתנו, שיעור האבטלה (בגילאי 15 ומעלה) הממוצע ברביע הרביעי של השנה צפוי לעלות בכ-0.3 נקודות האחוז ביחס לרביע השלישי, אולם מגמה זו צפויה להאיץ במהלך שנת 2024, כך ששיעור האבטלה יעמוד על כ-4.6% במוצע בשנה זו (גבוה בנקודות האחוז ממוצע 2023, לפי תחזית לאומי). יש לציין, לשם ההשוואה, כי לפי תחזית בנק ישראל, שנראית מתונה יחסית בחומר, צפוי שיעור האבטלה (בגילאי העבודה העיקריים, 25-64) הממוצע לעלות בכ-0.4 נקודות האחוז ברביע הרביעי, לעומת הרביע הקודם, דהיינו, עלייה בסדר גודל דומה לתחזית לאומי. אולם, מנגד, לפי תחזית בנק ישראל, צפוי שיעור האבטלה לעלות בשיעור מתון בלבד במהלך שנת 2024, בכ-0.4 נקודות אחוז ביחס למוצע שנת 2023.

גירעון הסחר הבסיסי ברביע השלישי של השנה הוסיף להתכווץ; יבוא ויצוא הסחורות צפויים לרדת לנוכח המלחמה

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי ברביע השלישי של 2023, הסתכם יצוא הסחורות של ישראל בכ-14.3 מיליארד דולר (נתונים מנוכי עונתיות, ללא אניות, מטוסים ויהלומים). היקף זה משקף ירידה של כ-0.1% (במונחים דולריים נומינאליים) לעומת הרביע הקודם, וירידה של כ-6.7% בהשוואה לרביע המקביל אשתקד. ירידה זו באה על רקע ההאטה בסחר העולמי ובביקוש החיצוני, כאשר במבט קדימה לא צפוי שינוי לטובה, לנוכח ההאטה הצפויה בכלכלה הגלובלית וכמתבטא בסקר מנהלי הרכש העולמי, אשר מצביע תקופה ארוכה על התכווצות בהזמנות החדשות ליצוא.

יבוא הסחורות הסתכם ברביע השלישי של 2023 בכ-19.2 מיליארד דולר (ללא אניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה). היקף זה משקף ירידה של כ-1.7% לעומת הרביע הקודם, וירידה של כ-9.0% לעומת הרביע המקביל אשתקד.

על רקע האמור לעיל, הגירעון בחשבון הסחר הבסיסי (ללא אניות, מטוסים, יהלומים ודלק, נתונים רבעוניים) במונחים דולריים נומינליים המשיך במגמת הירידה שאפיינה אותו ברביעים האחרונים, אך הוא עודנו גבוה לתקופת טרום הקורונה (ראה/ תרשים 4). ירידה זו צפויה לתמוך בקצב הצמיחה של התוצר המקומי, ואף בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, דרך ירידת הגירעון בחשבון הסחורות, ברביע השלישי של שנת 2023.

במבט קדימה, היצוא והיבוא של סחורות צפוי להתמתן ברביע הנוכחי, על רקע השלכות מלחמת "חרבות ברזל". יצוא הסחורות צפוי להיחלש על רקע גורמים, כגון: השבתה של מפעלים לא חיוניים או מפעלים באזורים סמוכים לאזורי הלחימה (כך לדוגמה, שדה הגז "תמר" הקרוב יחסית לרצועת עזה); הסטת משאבים לטובת סיוע למאמץ המלחמתי, על חשבון ייצור המיועד ליצוא (לדוגמה, תעשיות ביטחוניות); וירידה בהיקף העובדים במפעלים מייצאים, בין השאר, לאור גיוס המילואים הנרחב, סגירה של מסגרות החינוך, ואי-הגעה לעבודה מסיבות אחרות. העלייה באי הודאות, הפגיעה בסנטימנט הצרכני, והירידה בצריכה הפרטית, צפויים להכביד על יבוא הסחורות. ניסיון העבר, מעימותים צבאיים גדולים, קרי, מלחמת לבנון השנייה ומבצע "צוק איתן", מלמד כי לעימותים אלו לא הייתה השפעה ברורה ומובהקת על גירעון הסחר, אך נראה כי מלחמת חרבות ברזל שונה וחמורה באופייה מעימותים אלו, כך שכלל לא בטוח שניתן ללמוד מהם על מה שעשוי להתרחש במלחמה הנוכחית. להערכתנו, במהלך חודשי הלחימה ההשפעה השלילית על היבוא צפויה להיות גבוהה יותר ולכן הגירעון בחשבון הסחר הבסיסי (ללא אניות, מטוסים, יהלומים ודלק) צפוי להתכווץ.

כתב: גילי בן אברהם

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות ליניב בר, ראש תחום כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: yaniv.bar@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858970